

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metodi prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinствена Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarnicama špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave Carina Crne Gore i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvatnost

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Crne Gore na strano tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Statistika spoljne trgovine se obrađuje i publikuje po specijalnom sistemu trgovine.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste faktorna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987.- godinom. U 2006.godini izvršena je revizija nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 4. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje odredišta kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši ili dalje obrađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Statistika spoljne trgovine se temelji na Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore (Službeni list RCG, broj 18/12); Sporazumu o međusobnoj saradnji Zavoda za statistiku i Uprave carina Crne Gore od 22.06.2004. godine (Aneks II od 20.01.2009. godine); Carinskim zakonima (Sl.RCG br. 7/2002, 38/2002, 72/2002,21/2003,29/2005,66/2006 i 21/2008) i Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave (Sl.list RCG 03/2003 i 08/2007) i niz drugih uputstava.

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Customs Administration of Montenegro each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

External trade statistics use special trade system for processing and publishing data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 2006, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 4. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

External trade statistics base on the Law on official statistics and official statistics system of Montenegro (Official Gazette no18/12); Protocol of mutual cooperation in field of statistics of external trade statistics from 22.06.2006 (Annex II from 20.01. 2009.); Customs Laws (Official Gazzette No7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) and Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazzette No. 03/2003 i 08/2007).

The methodology for this statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

14 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR

thous. EUR

	Vrijednost / Value					
	2007	2008	2009	2010	2011	
Ukupni izvoz	454 739	416 165	277 011	330 367	454 381	Total exports
Ukupan uvoz	2 073 093	2 529 741	1 654 170	1 657 329	1 823 337	Total import
Saldo robne razmjene	-1 618 355	-2 113 576	-1 377 159	-1 326 963	-1 368 956	Goods trade balance

14 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE SA ČLANICAMA CEFTA

TRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO AND CEFTA MEMBER COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	
Ukupno	277 011	330 367	454 381	1 654 170	1 657 329	1 823 337	Total
Ukupno CEFTA	127 946	130 521	183 590	648 702	670 000	818 948	Total CEFTA
Učešće CEFTA u CG	46	40	40	39	40	45	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	77 295	74 927	79 820	446 088	432 631	541 456	Republic of Serbia
B i H	17 816	24 109	22 412	91 123	123 523	142 507	B i H
Hrvatska	9 124	4 044	45 892	80 916	80 152	92 777	Croatia
Albanija	6 085	8 243	10 360	8 802	9 008	12 721	Albania
Makedonija	1 364	1 086	1 417	20 439	23 230	27 158	Macedonia
Moldavija	0	0	0	115	126	146	Moldavia
Kosovo	16 262	18 111	23 688	1 219	1 330	2 182	Kosovo

14 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports				
	2008	2009	2010	2011	
Ukupno	416 165	277 011	330 367	454 381	Total
Italija	129 419	32 945	48 828	31 064	Italy
Republika Srbija	101 454	77 295	74 927	79 820	Republic of Serbia
Grčka	53 225	47 797	56 393	39 285	Greece
Mađarska	9 248	11 660	28 962	76 859	Hungary
B i H	19 841	17 816	24 109	22 412	B&H (with RS)
Slovenija	37 356	24 276	20 568	30 293	Slovenia

14 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Uvoz / Imports				
	2008	2009	2010	2011	
Ukupno	2 529 741	1 654 170	1 657 329	1 823 337	Total
Republika Srbija	609 149	446 088	432 631	541 456	Republic of Serbia
Njemačka	224 751	111 065	117 118	110 813	Germany
Italija	197 122	106 204	99 120	117 519	Italy
Grčka	182 416	99 552	115 322	144 704	Greece
Slovenija	87 743	63 276	60 242	81 085	Slovenia
Švajcarska	110 490	54 738	17 327	19 772	Switzerland

14 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR					thous. EUR
	2008	2009	2010	2011	
UKUPNO	2 529 741	1 654 170	1 657 329	1 823 337	TOTAL
Evropa	2 214 291	1 450 892	1 448 409	1 592 450	Europe
Albanija	17 947	8 802	9 008	12 721	Albania
Austrija	75 695	47 430	49 525	41 413	Austria
Belgija-Luxemburg	13 301	7 489	7 016	6 960	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep. Srpskom)	114 558	91 123	123 523	142 507	B&H (with RS)
Bugarska	9 896	5 884	6 447	8 922	Bulgaria
Velika Britanija	21 755	18 569	13 284	13 658	Great Britain
Grčka	182 416	99 552	115 322	144 704	Greece
Danska	2 620	2 088	2 964	3 351	Denmark
Italija	197 122	106 204	99 120	117 519	Italy
Mađarska	28 505	16 528	12 881	17 139	Hungary
Njemačka	224 751	111 065	117 118	110 813	Germany
Slovenija	87 743	63 276	60 242	81 085	Slovenia
Republika Srbija	609 149	446 088	432 631	541 456	Republc of Serbia
Poljska	16 345	11 016	10 062	13 529	Poland
Makedonija	29 279	20 439	23 230	27 158	Macedonia
Rumunija	21 179	19 060	21 317	32 903	Romania
Ruska Federacija	39 540	24 736	19 224	9 227	Russian Federation
Hrvatska	109 826	80 916	80 152	92 777	Croatia
Francuska	62 101	27 426	26 889	31 622	France
Holandija	24 144	24 464	25 571	27 573	Netherlands
Češka Republika	32 647	20 422	15 890	20 725	Czech Republic
Švajcarska	110 490	54 738	17 327	19 772	Switzerland
Švedska	33 437	6 553	6 448	5 046	Sweden
Španija	27 983	23 417	23 171	22 965	Spain
Turska	31 657	24 544	28 150	25 653	Turkey
Ostale zemlje	90 205	89 063	101 897	21 251	Other countries
Azija	223 934	143 926	149 908	166 087	Asia
Iran	202	160	341	337	Iran
Izrael	3 469	1 123	1 434	1 074	Israel
Indija	5 777	4 263	4 918	7 014	India
Indonezija	3 471	2 607	2 600	3 440	Indonesia
Japan	40 602	19 685	19 822	19 650	Japan
Kina	123 834	90 343	88 864	103 080	China
Koreja	20 788	8 439	12 156	9 464	Chorea
Sirija	2	45	38	45	Syrian Arab.Rep
Tajland	5 298	3 956	3 408	4 512	Thailand
Hong Kong	1 814	682	868	728	Hong Kong
Ostale zemlje	18 677	12 623	15 459	16 743	Other countries
Afrika	4 180	2 708	4 541	13 835	Africa
Alžir	1 150	2	113	674	Algeria
Obala Slonovače	9	18	4	2	Ivory Coast
Egipat	917	682	917	8 401	Egypt
Etiopija	1	0	17	57	Ethiopia
Kenija	0	2	26	95	Kenia
Libijska Arapska Džamaharija	0	0	0	0	Libyan Arab Jamahiriya
Tunis	673	567	596	756	Tunis
Ostale zemlje	1 430	1 437	2 868	3 434	Other countries
Amerika	87 042	56 159	53 873	50 543	America
Kanada	3 493	1 163	1 206	1 235	Canada
Panama	228	3	16	106	Panama
SAD	55 963	17 604	15 367	13 959	USA
Argentina	1 949	1 395	1 307	1 449	Argentina
Brazil	19 564	30 276	30 205	25 130	Brazil
Ekvador	3 400	3 641	3 022	3 445	Ecuador
Kolumbija	46	78	231	588	Columbia
Peru	33	45	72	136	Peru
Djevičanska ostrva	47	0	7	0	The Virgin Islands
Ostale zemlje	2 318	1 953	2 440	4 495	Other countries
Australija i Okeanija	295	485	598	422	Australia and Oceania
Australija	137	162	255	301	Australia
Novi Zeland	145	306	338	108	New Zealand
Ostale zemlje	13	17	5	13	Other countries

14 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2008	2009	2010	2011	
UKUPNO	416 165	277 011	330 367	454 381	TOTAL
Evropa	412 042	265 753	325 210	440 489	Europe
Albanija	5 666	6 085	8 243	10 360	Albania
Austrija	1 538	1 572	2 824	5 211	Austria
Belgija-Luxemburg	144	71	245	801	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep. Srpskom)	19 841	17 816	24 109	22 412	B&H (with RS)
Bugarska	122	130	124	10	Bulgaria
Velika Britanija	3 955	1 918	4 158	4 425	Great Britain
Grčka	53 225	47 797	56 393	39 285	Greece
Danska	11	11	6	22	Denmark
Italija	129 419	32 945	48 828	31 064	Italy
Mađarska	9 248	11 660	28 962	76 859	Hungary
Njemačka	10 856	2 581	3 124	20 508	Germany
Slovenija	37 356	24 276	20 568	30 293	Slovenia
Republika Srbija	101 454	77 295	74 927	79 820	Republic of Serbia
Poljska	129	337	969	3 737	Poland
Makedonija	878	1 364	1 086	1 417	Macedonia
Rumunija	995	691	2 430	473	Romania
Ruska federacija	1 042	1 513	1 724	2 754	Russian Federation
Hrvatska	4 911	9 124	4 044	45 892	Croatia
Francuska	295	859	1 822	1 753	France
Holandija	3 890	4 768	7 385	3 246	Netherlands
Češka Republika	4 407	1 046	5 134	5 571	Czech Republic
Švajcarska	1 774	222	2 204	14 521	Switzerland
Švedska	771	685	479	1 465	Sweden
Španija	86	125	74	314	Spain
Turska	302	1 389	4 996	11 229	Turkey
Kipar	140	583	172	188	Cyprus
Ostale zemlje	19 585	18 891	20 180	26 859	Other countries
Azija	1 902	2 741	3 574	2 957	Asia
Gruzija	0	6	0	76	Georgia
Iran	0	0	0	0	Iran
Irak	874	0	0	0	irak
Izrael	15	648	8	17	Israel
Indija	0	0	0	0	India
Indonezija	0	0	0	0	Indonesia
Japan	145	12	544	1 132	Japan
Kina	152	95	149	748	China
Koreja	1	0	0	0	Chorea
Sirija	6	0	0	0	Syrian Arab.Rep
Tajland	0	0	0	0	Thailand
Hong Kong	18	0	67	275	Hong Kong
Ostale zemlje	690	1 979	2 806	709	Other countries
Afrika	1 116	958	792	10 028	Africa
Alžir	0	0	0	140	Algeria
Obala Slonovače	0	0	0	0	Ivory Coast
Egipat	920	665	653	9 824	Egypt
Etiopija	0	0	0	0	Ethiopia
Libijska Arapska Džamahirija	2	0	45	0	Libyan Arab Jamahiriya
Mali	0	0	0	0	Male
Tunis	0	0	0	0	Tunis
Ostale zemlje	194	293	94	64	Other countries
Amerika	1 099	7 559	617	797	America
Kanada	89	84	106	55	Canada
Panama	0	0	0	1	Panama
SAD	892	7 407	461	610	USA
Argentina	0	0	0	0	Argentina
Brazil	95	0	31	1	Brazil
Ekvador	0	0	0	0	Ecuador
Kolumbija	0	0	0	0	Columbia
Peru	0	0	0	0	Peru
Devičanska ostrva	21	61	3	0	The Virgin Islands
Ostale zemlje	3	7	16	130	Other counties
Australija i Okeanija	7	0	173	110	Australia and Oceania
Australija	7	0	41	110	Australia
Novi Zeland	0	0	0	0	New Zealand
Ostale zemlje	0	0	132	0	Other counties

14 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	
Ukupno	277 011	330 367	454 381	1 654 170	1 657 329	1 823 337	Total
Evropska Unija	133 827	184 817	227 459	620 593	625 207	714 369	European Union
Ostale evropske zemlje	131 926	140 393	213 029	830 299	823 202	878 081	Other European countries
Amerika	7 599	617	797	56 159	53 873	50 543	America
Azija	2 741	3 574	2 957	143 926	149 908	166 087	Asia
Afrike	958	792	10 028	2 708	4 541	13 835	Africa
Australija i Novi Zeland	0	173	110	485	598	422	Australia and New Zealand

14 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹⁾EXPORT AND IMPORT BY SITC¹⁾ GOODS SECTIONS¹⁾

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	
Ukupno	277 011	330 367	454 381	1 654 170	1 657 329	1 823 337	Total
Hrana i žive životinje	18 409	23 930	27 583	312 835	324 209	351 857	Food and live animals
Piće i duvan	21 749	21 109	23 079	66 878	63 930	65 850	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	25 120	44 713	64 192	37 842	70 243	84 420	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	8 375	33 286	62 957	208 057	209 660	330 590	Mineral fuels and lubricants
Životinske i biljne masti	291	1 288	1 434	12 454	12 568	14 844	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	11 824	12 916	12 083	167 918	162 956	169 589	Chemical products
Prerađeni proizvodi	153 663	157 109	219 443	274 772	265 841	264 711	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	27 745	27 047	23 899	357 735	340 607	315 905	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	9 511	8 969	16 910	215 677	207 315	224 777	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	324	0	2 800	2	0	734	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev.3¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev. 3